ΓΑΛΛΟΙ ΕΥΘΥΜΟΓΡΑΦΟΙ — ΤΟΥ GEORGES COURTELINE

ΤΟ ΠΟΡΤΟΦΟΛΙ

Ο στρατιώτης τοῦ 51ου συντάγματος Λαμπράν ἔπαιζε ἐκεῖνο τὸ βράδυ μὲ πολὺ κέφι τὴν κοντσίνα του στὸ καφενεῖο μὲ τὸν φίλο του, τὸν ὑπάλληλο τοῦ χασάπικου τῆς γειτονιᾶς. Ἦταν γελαστὸς καὶ χαροίμενος, γιατὶ διαρκῶς κέρδιζε. Ὅλα τὰ καλὰ φύλλα σ' αὐτὸν πέφτανε! Ὅταν ὅμως ἔχανε, κι' αὐτὸ γινόταν τὶς περισσότερες φορές, κυριευόταν ἀπὸ πραγματικὴ λύσσα: Φυσοῦσε, ξεφυσοῦσε, φούσκωνε σὰν γάλος, ἱδρωνε ἀπ' τὸ θυμό του, ξεφώνιζε, τσίριζε καί, χτυπῶντας τὸ τραπέζι μὲ σφιγμένες γροθιές, ἔλεγε ὁλόενα τὴν περίφημη ἐκείνη λέξι τοῦ Καμπρών, ποὺ στ' ἄκουσμά της τὸ πρόσωπο τοῦ ντροκαλοῦ χασάπη γινόταν κοπακόκκινο, σὰν μπαρτέκι ἄψητο.

Τὸ βέβαιο εἶνε ὅτι ὁ Λαμπράν ἦταν πρώτης τάξεως στρατιώτης: Πειθαρχικώτατος, ταχτικώτατος, ἀγαθώτατος καὶ λιγάκι κουτούτσικος! Οἱ ἀνώτεροί του τὸν παραισιάζαν σὰν ὑποδειγμα. Μὲ μιὰ λέξι, ὁ Λαμπράν ἦταν τὸ «καμάρι τοῦ 51ου συντάγματος».

Αὐτὸ ὅμως ποὺ ἀποτελοῦσε τὸ ξεχωριστό του χαρακτηριστικό, ἦταν ἡ καλή του πίστις, ποὺ ἤφταν ὥς τὸ σημεῖο νὰ τὸν κάνη νὰ παραδέχεται ὅτι δὲν ἦταν δυνατὸ νὰ βρεθῆ ἄνθρωπος νὰ τὸν γελάση. Κι' αὐτό, γιατὶ ὁ ἴδιος δὲν γέλασε ποτέ του κανένα κι' οὔτε ποτὲ μιὰ τέτοια σκέψι τοῦ πέρασε ἀπ' τὸ μυαλό.

Ὁ Λαμπράν λοιπόν, βλέποντας ὅτι καὶ τὶς τέσσερες φορὲς ποὺ κύτταξε, φυσικὰ κατὰ διαλείμματα, τὸ ρολόϊ τοῦ καφενείου, οἱ δεῖχτες του ἐπέμεναν νὰ δείχνουν ὅτι χρειαζόταν ἕνα ἀλάληρο τέταρτο νὰ περάση γιὰ νὰ φτάση ἡ ὥρα ὀχτὼ ἀκριβῶς, ἔβγαλε, ἔπειτα ἀπὸ ἀρκετὴ σκέψη, τὸ ἀναγκαῖο καὶ ἀπλούστατο συμπέρασμα, ὅτι ἡ ὥρα ἦταν ὀχτὼ παρὰ τέταρτο. Ὅτι ἦταν σωστὸ τὸ συμπέρασμά του, στὸ ἀποῖο κατέληξε ἔπειτα ἀπὸ μιὰ σειρὰ ὀρθοτάτων συλλογισμῶν, δὲν ὑπῆρχε γι' αὐτὸν καμμιὰ ἀμφιβολία. Μόνο ποὺ παραξενεύτηκε λιγάκι ἀπὸ τὸ γεγονὸς ὅτι τὸ ρολόϊ ἐπέμενε νὰ δείχνη καὶ τὶς τέσσερες φορὲς ποὺ τὸ κύτταξε, τὴν ἴδια ἀκριβῶς ὥρα.

Τέλος, κάποιες ἀόριστες κι' ἀνήσυχες ὑποψίες πέρασαν ἀπ' τὸ λίγο μυαλό του καὶ μιὰ ἀγωνία φώλιασε στὴν ψυχή του, μιὰ ἀγωνία μὴν τύχει καὶ δὲν πρόφταινε στὸ ἑσπερινὸ προσκλητήριο, ἀλλὰ καὶ συγχρόνως μήπως δὲν εἶχε τὸν καιρὸ ν' ἀποτελειώση τὴν τρίτη παρτίδα τῆς κοντσίνας, ποὺ παρουσιάζε πιὸ μεγάλο ἐνδιαφέρον ἀπ' τὶς προηγούμενες.

— Τί ὥρα νάναι τάχα; ρώτησε τέλος ἀνήσυχος τὸν φίλο του.

Ὁ χασάπης, κυττάζοντας τὸ ρολόϊ του, εἶπε μὲ φυσικώτατο τόνο:

— Ἐννιὰ παρὰ εἴκοσι!...

Ὁ Λαμπράν πέταξε ἀμέσως τὰ χαρτιὰ ἀπ' τὰ χέρια του καὶ χτυπῶντας καὶ μὲ τὶς δυό του γροθιὲς τὸ τραπέζι, πετάχτηκε ἀπ' τὴν καρέκλα του, ξεστομίζοντας τὴ συνηθισμένη βρισιά του. Ὕστερα, στηλώνοντας τὰ γεμάτα ὀργὴ κι' ἀγανάχτησι βλέμματά του στὸ καταραμένο ρολόϊ τοῦ καφενείου ποὺ τὸν εἶχε γελάσει, τοῦ φώναξε σὰν νἄχε νὰ κάνη μὲ ἄνθρωπο:

— Ντροπή σου!

Στὴ φωνή του ὑπῆρχε μιὰ τέτοια ἀπογοήτευσις καὶ τόσος θυμός, ὥστε ὁ φίλος του, ἂν κι' ἦταν συνηθισμένος στὸ αἷμα, ἔνιωσε κάποιο ρῖγος νὰ χαϊδεύη τὴ ραχοκοκκαλιά του.

Ταχτοποιῶντας τὴ στολή του ὁ Λαμπράν, μονολογοῦσε:

— Νὰ πάρη ὁ διάολος, νὰ πάρη!... Πάει ἡ ἄδεια... Πάει ὁ γάμος!....

— Τρελλάθηκες! Ἔτσι τὰ χάνεις εὔκολα; τοῦ εἶπε ὁ χασάπης. Τὸ πολὺ μιὰ ὀχτάρα ὦ φᾶς! Σπουδαῖα τὰ λάχανα!

— Μα ξέρεις, καϋμένε, ἡ ἀδελφή μου παντρεύεται καὶ θἄπαιρνα ἄδεια νὰ πάω στὸ χωριό.

— Μὴν ἀπηυχεῖς! τοῦ εἶπε τότε ὁ ὑπάλληλος τοῦ χασάπικου, ξύνοντας τὸ κεφάλι του.

— Μὲ κοροϊδεύεις! Ἄφησέ με νὰ φύγω.

— Ἄκουσε! εἶπε ὁ χασάπης, πιάνοντάς τον ἀπὸ τὸ χέρι. Στάσου! Σώθηκες! Ἔχω ἕνα σχέδιο! Θὰ ἰδῆς τώρα τί κατεβάζει αὐτὴ ἡ κοῦτρα! πρόσθεσε χτυπῶντας μὲ τὴ χοντρὴ παλάμη του τὸ μέτωπό του.

Καὶ τραβῶντας τὸν δυστυχῆ τὸν Λαμπράν ποὺ τἄχε ἀκόμα χαμένα, ἐπρόσθεσε:

— Ἔλα! Πᾶμε ἔξω. Νὰ σκεφθοῦμε τὶς λεπτομέρειες. Τὸ σχέδιο εἶνε περίφημο.

* * *

Ὁ ἀστυνόμος τῆς συνοικίας, σκυμμένος πάνω στὸ γραφεῖο του καὶ χωμένος μέσα σὲ στίβες ἀπὸ ἔγγραφα, καταγινότανε νὰ συντάξη τὸ δελτίο τῆς ἡμέρας. Ἦταν δηλαδὴ ἀπασχολημένος μὲ μιὰ ἐργασία ποὺ χρειάζεται ἐξαιρετικὴ προσοχὴ καὶ πρὸ παντὸς ἡσυχία.

Ἔξαφνα, ἕνας ἀστυφύλακας μπῆκε μέσα μὲ χίλιες προφυλάξεις καὶ μὲ τὴ συναίσθησι ὅτι διακόπτει ἔργον σπουδαιότατο, ἀνέφερε στὸν διευθυντή του ὅτι: «ἕνας στρατιώτης ζητεῖ τὸν κ. ἀστυνόμο».

— Ἄς ἔρθει! εἶπε ὁ ἀστυνόμος μὲ τόνο ποὺ φανέρωνε τὴν δυσαρέσκειά του.

Ἔπειτα ἀπὸ λίγο παρουσιάστηκε ὁ Λαμπράν καὶ στάθηκε στὴν πόρτα.

— Ὁ κ. ἀστυνόμος; ρώτησε.

— Ἐγώ...

Ὁ στρατιώτης προχώρησε τρία βήματα καί, χαιρετῶντας κανονικώτατα, εἶπε:

— Ἦρθα νὰ σᾶς παραδώσω κάτι ποὺ βρῆκα στὸ δρόμο... Ἕνα πορτοφόλι...

Ὁ ἀστυνόμος ἦταν ἄνθρωπος εὐαίσθητος κι' ἐκτιμοῦσε πάντα τὴν ἠθική, ὅπου τὴν εὕρισκε. Ἡ ἀξιέπαινος πρᾶξις τοῦ φτωχοῦ στρατιώτη, ποὺ ἐρχόταν ν' ἀποδώση στὸν Καίσαρα ὅ,τι ἀνῆκε σ' αὐτόν, ἐνῶ ἦταν τόσο εὔκολο νὰ κρατήση τὸ πορτοφόλι γιὰ λογαριασμό του, χωρὶς νὰ πῆ τίποτε σὲ κανένα, τὸν συγκίνησε τόσο ποὺ δάκρυσε.

— Βρῆκες ἕνα πορτοφόλι;... ρώτησε τὸ Λαμπράν μὲ συγκίνησι.

— Μάλιστα, ἕνα πορτοφόλι! ἀπάντησε ὁ στρατιώτης. Τὸ βρῆκα στὴ γωνιὰ τῆς ὁδοῦ Λεμονάδικων, κοντὰ στὸ Μεγάλο Ρολόϊ.

— Καὶ πότε τὸ βρῆκες;

— Μά... πάνω-κάτω... θὰ εἶνε ἕνα τέταρτο τῆς ὥρας.

— Καὶ ἦσουν μόνος;

— Κατάμονος.

— Καλά. Δόστο μου!

Ὁ Λαμπράν ἔχωσε τὸ χέρι του στὴν τσέπη τοῦ παντελονιοῦ του κι' ἔβγαλε ἀπὸ μέσα ἕνα μικρὸ πορτοφόλι, ἐλεεινὸ καὶ βρώμικο, γεμάτο βοῦλες, ἀπὸ λῖπος κι' αἷμα.

— Πόσα ἔχει μέσα;... Τὸ κύτταξες; ρώτησε ὁ ἀστυνόμος.

— Μάλιστα, τὸ κύτταξα μὴν εἶχε μέσα καμμιὰ κάρτα!...

— Καὶ δὲν εἶχε;

— Ὄχι!...

Ὁ ἀστυνόμος μέτρησε τὰ χρήματα ποὺ βρῆκε μέσα στὸ πορτοφόλι, ἐνῶ ὁ Λαμπράν ἐξακολουθοῦσε νὰ στέκεται προσοχή.

— Ἑξῆντα φράγκα καὶ τριάντα πέντε λεπτά! εἶπε ὁ ἀστυνόμος, ἀργὰ-ἀργά, τονίζοντας ἕνα-ἕνα τοὺς ἀριθμούς.

Ὁ Λαμπράν τὸν ἄκουγε μὲ μιὰ χαρακτηριστικὴ ἀπάθεια.

Τότε ὁ ἀστυνόμος σηκώθηκε κι' ἀκουμπῶντας τὸ χέρι του στὸν ὦμο τοῦ στρατιώτη, τὸν κύτταξε κατάμματα καὶ τοῦ εἶπε:

— Παλληκάρι μου! Αὐτὸ ποὔκανες εἶνε μιὰ γενναία κι' ἐνάρετη πρᾶξι.

— Ὤ!... κύριε ἀστυφύλακε! τραύλισε ὁ Λαμπράν κοκκινίζοντας.

Ὅρθιος πάντοτε ὁ ἀστυνόμος, ὅπως ἄρμοζε ἄλλωστε σὲ μιὰ τόσο ἐπίσημη περίστασι, ἄγγιξε ν' ἀγορεύη ὑπὲρ τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς χρηστότητος κι' ἀνέπτυσσε μὲ πλῆθος ἐπιχειρημάτων πόσο εἶνε ἱκανοποιημένη ἡ ψυχὴ ἐκείνου, ποὺ κάνει τὸ καλό

— Ζηλεύω τὸν ἀποψινό σου ὕπνο!... παλληκάρι μου, εἶπε τελειώνοντας τὸ λόγο του. Θὰ εἶνε γεμάτος ἀπὸ ὤμορφα ὄνειρα, ποὺ προκαλεῖ στὸν ἄνθρωπο ἡ συναίσθηση τῆς ἐκπληρώσεως τοῦ καθήκοντος.

Ἐντωμεταξὺ ὁ στρατιώτης διέκοπτε πότε-πότε τὸν ἀστυνόμο γιὰ νὰ τὸν βεβαιώση τάχα μὲ μετριοφροσύνη ὅτι καθένας στὴ θέσι του θἄκανε τὸ ἴδιο, ὅτι ὅλοι στὴν οἰκογένειά του ἦσαν σὰν κι' αὐτὸν τίμιοι κι' ὅτι δὲν ὑπῆρχε λόγος νὰ τὸν συγχαίρη γιατὶ ἔκανε ἁπλούστατα τὸ καθῆκον του.

Ἐνῶ ὅμως οἱ δυὸ ἔντιμοι ἄνθρωποι συναγωνιζόντουσαν ποιός νὰ ξεπεράση τὸν ἄλλο στὴν εὐγλωττία, ἔξω ἀπὸ τὸ ἰμῆμα ὁ χασάπης σκεφτότανε:

— Καλὰ θὰ πῆγε ἡ δουλειά! Καὶ τὸν φίλο μου γλυτώνω καὶ πεντάρα δὲν χάνω. Μόνο ποὺ δὲν κράτησα κανένα φράγκο ἀπ' τὸ πορτοφόλι μου γιὰ νὰ πιῶ κανένα κρασάκι στὴν ὑγεία τοῦ ἀστυνόμου, ποὺ φαίνεται νάναι πολὺ σπουδαῖο «ἀστινομικὸ δαιμόνιο»!...

* * *

Ὁ Λαμπράν ἐκεῖνο τὸ βράδυ κοιμήθηκε στὴ φυλακή, γιατὶ ἔλειπε ἀπ' τὸ προσκλητήριο, τὴν ἄλλη μέρα ὅμως ὅλο τὸ σύνταγμα ἀπόμεινε κατάπληκτο: Γιατί τὸ πρωί, τὴν ὥρα ἴσως ποὺ ὁ χασάπης θὰ παρουσιαζόταν τάχα ἀνήσυχος στὴν ἀστυνομία γιὰ νὰ δηλώση ὅτι «χθὲς τὸ βράδυ τοὔπεσε τὸ πορτοφόλι του, ποὔχε μέσα ἑξῆντα φράγκα καὶ τριανταπέντε λεπτὰ κι' ἀπέξω ἦταν λερωμένο μὲ λῖπος καὶ αἷμα καὶ πού, καθὼς φανταζόταν θὰ τὄχασε ἐκεῖ κάπου στὴν ὁδὸ Λεμονάδικων, ἀπέναντι στὴν ἐκκλησιά...», τὴν ἴδια ὥρα ὁ ἐπίλοχίας τῆς ὕλης, τοῦ Λαμπράν, διάβαζε σπουδ ἄνδρες του τὴν ἑξῆς ἡμερησία διαταγὴ τοῦ διοικητοῦ τοῦ συντάγματος:

«Εἰς τὸν στρατιώτην Λαμπράν παρέχεται δεκαπενθήμερος ἄδεια, διότι παρέδωσε ἀμέσως εἰς τὴν ἀστυνομίαν ἕνα πορτοφόλι, μὲ σημαντικὸν ποσὸν χρημάτων, τὸ ὁποῖο βρῆκε στο δρόμο. Ὁ κ. συνταγματάρχης συνιστᾶ στοὺς ἄνδρας τοῦ συντάγματος νὰ ἐκτιμήσουν ὅπως πρέπει τὴ γενναία καὶ τίμια αὐτὴ πρᾶξι τοῦ συναδέλφου των καὶ νὰ τὴν ἔχουν ὡς ἕνα παράδειγμα ἀρετῆς καὶ ἀγαθοεργίας».

Κι' ἔτσι ὁ δυστυχὴς Λαμπράν διδάχτηκε ἐμπράκτως ὅτι εἶνε δυνατότατον ὄχι μόνο νὰ τὸν γελάσουν, ἀλλὰ καὶ νὰ γελάση τοὺς ἄλλους...